

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

2^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 26 Ιουλίου 2022 με την εξής σύνθεση: Αικατερίνη Ζερβού, Πρόεδρος, Βικτωρία Πισμίρη – Εισηγήτρια και Χρυσάνθη Ζαράρη, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 17.06.2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ 867/20.06.2022 Προδικαστική Προσφυγή της εταιρίας με την επωνυμία «...» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στην Εύβοια, στο Βασιλικό Χαλκίδας, όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά της ... (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Με την προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα αιτείται να ακυρωθεί η υπ' αρ. 774/2022 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής (εφεξής η «προσβαλλομένη»), με την οποία εγκρίθηκε το από 12-5-2022 πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού για την ανάθεση του έργου «Συντήρηση – αποκατάσταση τεχνικών και λοιπών έργων ρεμάτων και ποταμών περιοχής Δήμου ... για τα έτη 2021 και 2022».

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής, έχει καταβληθεί το παράβολο, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του π.δ. 39/2017, ποσού 7.699,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης χωρίς ΦΠΑ, ποσού 1.539.794,53€.

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

2. Επειδή, η προσβαλλομένη εκδόθηκε στο πλαίσιο της Διακήρυξης Ανοικτής Διαδικασίας μέσω του ΕΣΗΔΗΣ για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου «ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΡΓΩΝ ΡΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ... ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2021 ΚΑΙ 2022», που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή εκτιμώμενης αξίας 1.539.794,53 € μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή), σύμφωνα με το άρ. 14 αυτής. Η ως άνω διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) 09.03.2022, έλαβε ΑΔΑΜ ..., και στο ΕΣΗΔΗΣ, που έλαβε συστημικό α/α ...

3. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου του, της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, χωρίς ΦΠΑ, της νομικής φύσης και της δραστηριότητας που η Περιφέρεια ... ασκεί ως αναθέτουσα αρχή ασκεί και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου ΙV του νόμου αυτού, η δε ΕΑΔΗΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

4. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή κατατέθηκε εμπρόθεσμα στις 17.06.2022 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017 και κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ και ήδη ΕΑΔΗΣΥ από την προσφεύγουσα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δοθέντος ότι η προσβαλλομένη κοινοποιήθηκε στις 07.06.2022 από την αναθέτουσα αρχή μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ. Ασκείται δε μετ' εννόμου συμφέροντος διότι, δυνάμει της προσβαλλομένης, η προσφορά της προσφεύγουσας απορρίφθηκε ως ασυνήθιστα χαμηλή, επιδιώκει δε ευλόγως την ανάθεση της σύμβασης σε αυτήν, ως έχουσα προσφέρει χαμηλότερη τιμή από τον αναδειχθέντα με την προσβαλλομένη προσωρινό ανάδοχο.

5. Επειδή στις 20.06.2022 η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε διά μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή προς τους ενδιαφερόμενους, σύμφωνα με το άρ. 365, παρ. 1, σημ. α' του Ν. 4412/2016 και το άρ. 9, παρ. 1, σημ. α' του π.δ. 39/2017.

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

6. Επειδή, με την υπ' αρ. 1264/2022 Πράξη της Προέδρου του 2^{ου} Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγητής και ημερομηνία συζήτησης, κλήθηκε δε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής και του αιτήματος αναστολής- χορήγησης προσωρινών μέτρων.

7. Επειδή στις 29.06.2022 εκδόθηκε η υπ' αρ. Α458/2022 απόφαση της ΑΕΠΠ και ήδη ΕΑΔΗΣΥ η οποία απέρριψε το αίτημα αναστολής- προσωρινών μέτρων.

8. Επειδή την 01.07.2022 η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ προς τους ενδιαφερόμενους και την ΕΑΔΗΣΥ τις απόψεις της και το φάκελο της υπόθεσης συνοδευόμενα από το υπ' αρ. πρωτ. 142043/4412/01.07.2022 διαβιβαστικό έγγραφο με τις οποίες η Επιτροπή Διαγωνισμού θεωρεί ότι η προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

9. Επειδή στις 06.07.2022 η προσφεύγουσα κοινοποίησε δια μέσω της λειτουργικότητας «επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ το με ίδια ημερομηνία υπόμνημά της.

10. Επειδή με την προσβαλλομένη με «ΘΕΜΑ 19ο: Έγκριση του Πρακτικού Αποσφράγισης Δικαιολογητικών Συμμετοχής – Οικονομικής Προσφοράς της ηλεκτρονικής δημοπρασίας του υποέργου :«Συντήρηση - αποκατάσταση τεχνικών και λοιπών έργων ρεμάτων και ποταμών περιοχής Δήμου ... για τα έτη 2021 και 2022», Π.Ε. ..., προϋπολογισμού 1.909.345,21 €», η Οικονομική Επιτροπή της αναθέτουσας αρχής «1. Εγκρίνει το από 06-04-2022(ολοκληρώθηκε 12-05-2022) πρακτικό αποσφράγισης δικαιολογητικών συμμετοχής-οικονομικής προσφοράς της ηλεκτρονικής δημοπρασίας του υποέργου «Συντήρηση - αποκατάσταση τεχνικών και λοιπών έργων ρεμάτων και ποταμών περιοχής Δήμου ... για τα έτη 2021 και 2022 », με Α.Α.ΕΣΗΔΗΣ ... 2. Απορρίπτει την υπ' αρ. ΕΣΗΔΗΣ ...οικονομική προσφορά, του οικονομικού φορέα «...», για τους λόγους που αναφέρονται παραπάνω, δηλαδή ως ασυνήθιστα χαμηλή χωρίς να είναι επαρκώς αιτιολογημένη. 3. Απορρίπτει την υπ' αρ. ΕΣΗΔΗΣ ... οικονομική προσφορά, του οικονομικού φορέα «...», για τους λόγω που αναφέρονται παραπάνω,

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

δηλαδή ως ασυνήθιστα χαμηλή χωρίς να είναι επαρκώς αιτιολογημένη. 4. Ανακηρύσσει ως προσωρινό μειοδότη την εργοληπτική επιχείρηση «...», με Α.Α. Προσφοράς στο ΕΣΗΔΗΣ: ... και ποσοστό μέσης τεκμαρτής έκπτωσης σαράντα δύο τοις εκατό και δεκατρία εκατοστά (42,13%) επί των τιμών του τιμολογίου της μελέτης». Στο δε εγκριθέν πρακτικό αναφέρεται ότι «...από τον έλεγχο των από 27-04-2022 υποβληθεισών αιτιολογήσεων του κόστους της προσφοράς του 1ου κατά σειρά μειοδότη, «...», και του 2ου κατά σειρά μειοδοσίας «...» σύμφωνα με το άρθρο 88§2 του Ν.4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα με τον Ν.4782/2021, οι οποίες περιλαμβάνουν : - Προϋπολογισμό Προσφοράς - Συγκεντρωτικό Πίνακα κόστους εργασιών - Υπολογισμό άμεσου κόστους του έργου - Υπολογισμό έμμεσου κόστους του έργου (Γενικά έξοδα) - Παράρτημα που περιλαμβάνει τις προσφορές των προμηθευτών προκύπτει ότι η τεκμηρίωση και η ανάλυση του κόστους προσφοράς από τον 1ο μειοδότη και τον 2ο κατά σειρά μειοδοσίας ΔΕΝ είναι επαρκώς αιτιολογημένες σύμφωνα με την παράγραφο 2) του Άρθρου 88 του Ν.4412/2016 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα με τον Ν.4782/2021. Και συγκεκριμένα: ... όσο αφορά τον 2ο μειοδότη, τον οικονομικό φορέα : «...»: α) υπολογίζει το έμμεσο κόστος του έργου σε 5,1% (όπως αναγράφεται στο Κοστολόγιο Δημοπρασίας ως ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ: 30.000 ευρώ, δηλαδή κέρδος για τον οικονομικό φορέα 12,9%) από τα Γενικά Έξοδα του 18%, χωρίς καμία απολύτως αιτιολόγηση, σε αντίθεση με την εγκύκλιο 9/2017 του Υπουργείου Υποδομών & Μεταφορών, όπου το έμμεσο κόστος υπολογίζεται σε 15,5% (δηλαδή κέρδος 2,5% στο σύνολο του 18%). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ανατιολόγητα την εμφάνιση τελικού συνολικού κέρδους της τάξης των 56 χιλιάδων ευρώ, ενώ αυτό θα μηδενιζόταν με την ορθή εφαρμογή της υπουργικής εγκυκλίου. β) τέσσερις από τις προσφορές προμηθευτών και υπεργολάβων που προσκομίστηκαν, είναι ανυπόγραφες και ειδικότερα: για την προμήθεια αδρανών (από την ...), για την προμήθεια των προκατασκευασμένων συρματοκιβωτίων (από τον ...), για την κατασκευή-πλήρωση των συρματοκιβωτίων (σαρζανέτ) και των ξυλοτύπων (από την ...), για την προμήθεια τσιμεντοσωλήνων (από την ...). Οι ανωτέρω προσφορές δεν δύναται να ληφθούν υπόψη ως ισχύουσες και οι αντίστοιχες τιμές τους δεν δύναται να ληφθούν υπόψη ως βάσιμες στον αναλυτικό πίνακα υπολογισμού του άμεσου κόστους του έργου της αιτιολόγησης προσφοράς. γ) ο οικονομικός

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

φορέας δεν έχει προσκομίσει κανένα στοιχείο αλλά ούτε καν αναφέρει εάν συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την παρ.2 του αρ. 18 του Ν.4412/2016. Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 88 και 89 του Ν. 4412/2016 όπως ισχύουν, οι ζητούμενες εξηγήσεις από τον οικονομικό φορέα αφορούν και την αιτιολόγηση ειδικά της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89. Περαιτέρω, για την απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις ανωτέρω υποχρεώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 89 παρ. 2 του Ν. 4412/2016, ο οικονομικός φορέας πρέπει να προσκομίσει τα παρακάτω: i) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και ii) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους. Οπότε σύμφωνα με την παρ.3 του αρ. 88 του Ν.4412/2016 η προσφορά του οικονομικού φορέα, η οποία είναι ασυνήθιστα χαμηλή, πρέπει να απορριφθεί. δ) για τις εργασίες i) Καθαρισμού κοιτών ποταμών και ii) Καθαρισμού πρανών μικρών ρεμάτων (οι οποίες σημειωτέον και οι δύο συνολικά αποτελούν άνω του 44% του φυσικού αντικειμένου του έργου), οι προσφορές από την εταιρεία «...» όχι μόνον είναι ασυνήθιστα χαμηλές αλλά δεν συνοδεύονται από κανένα στοιχείο τεκμηρίωσης σχετικά με τα μηχανήματα τα οποία θα χρησιμοποιήσει ο συγκεκριμένος υπεργολάβος, τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, τις μέγιστες δυνατές αποδόσεις ή ακόμη εναλλακτικά την κοστολόγηση αν αυτή τεκμηριώνεται βάσει των σχετικών εγκεκριμένων Αναλύσεων (ΑΤΗΕ κ.λπ.). Κι επειδή ο συγκεκριμένος υπεργολάβος ανήκει στον ίδιο όμιλο εταιρειών του οικονομικού φορέα, στη περίπτωση μή ύπαρξης ιδιόκτητων μηχανημάτων του υπεργολάβου (ή του οικονομικού φορέα ουσιαστικά) αν δηλαδή ο «υπεργολάβος» θα υπεκμισθώσει πλέον μηχανήματα τρίτων, πάλι απουσιάζει η σχετική προσφορά αυτών που θα πραγματοποιήσουν τις εργασίες, συνεπώς και η συγκεκριμένη προσφορά θεωρείται ως μή βάσιμη. ε) η εργασία της σκυροδέτησης από την προσφορά της εταιρείας «...» δεν λαμβάνεται καν υπόψη στον αναλυτικό πίνακα υπολογισμού του άμεσου κόστους του έργου στα άρθρα με α/α 21 και 22, γεγονός που απομειώνει ακόμη περισσότερο το τελικό συνολικό κέρδος.».

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

11. Επειδή, με τον πρώτο λόγο της προσφυγής της, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, παραθέτοντας σχετική νομολογία, ότι στο περιεχόμενο του υπ' αριθ. πρωτ. οικ.74997/2414/7-4-2022 εγγράφου της αναθέτουσας αρχής με το οποίο την κάλεσε να αιτιολογήσει την προσφορά της, την οποία θεώρησε ασυνήθιστα χαμηλή, και το οποίο ομοίως παραθέτει, δεν γίνεται απολύτως καμία αναφορά σε συγκεκριμένα επιμέρους ποσοστά έκπτωσης ή συγκεκριμένα κονδύλια γενικών εξόδων, εξαιτίας των οποίων ετίθετο υπό αμφισβήτηση η σοβαρότητα της προσφοράς της, ούτε περιείχε σαφή και αδιαμφισβήτητη κλήση της να αιτιολογήσει το σύνολο των επί μέρους ποσοστών εκπτώσεων της προσφοράς της για όλες τις ομάδες ομοειδών εργασιών του τιμολογίου και του προϋπολογισμού ή για το σύνολο των κονδυλίων των γενικών εξόδων της, με προσδιορισμό, και στην περίπτωση αυτή, του είδους ενός εκάστου των προς αιτιολόγηση κονδυλίων. Συναφώς, ισχυρίζεται ότι δεδομένου ότι η νομιμότητα της διαδικασίας αιτιολόγησης χαμηλών προσφορών που προβλέπεται στο άρθρο 88 του Ν. 4412/2016 προϋποθέτει ειδική και ορισμένη πρόσκληση προς τον οικονομικό φορέα, η προσφορά του οποίου θεωρείται ασυνήθιστα χαμηλή, η προσβαλλομένη απόφαση είναι ακυρωτέα πρωτίστως για το λόγο ότι η πρόσκληση που της απέστειλε η αναθέτουσα αρχή καλώντας την να αιτιολογήσει την προσφορά της είναι παντελώς γενική και αόριστη, ώστε δεν της επέτρεψε να εστιάσει στα σημεία της τα οποία θεωρούνταν ύποπτα από την αναθέτουσα αρχή. Επί του λόγου αυτού, η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της αναφέρει ότι *«Σχετικά με τον λόγο Β.1, ο οικονομικός φορέας στην προσφυγή του αναφέρετε στο υπ' αρ. 74997/2414/07-04-2022 έγγραφο της Αναθέτουσας Αρχής με το οποίο κλήθηκε να αιτιολογήσει την προσφορά του, γράφοντας χαρακτηριστικά ότι: «...η πρόσκληση που μας απέστειλε η Αναθέτουσα Αρχή καλώντας μας να αιτιολογήσουμε την προσφορά μας είναι παντελώς γενική και αόριστη, ώστε δεν μας επέτρεψε να εστιάσουμε στα σημεία της τα οποία θεωρούνται ύποπτα από την Αναθέτουσα Αρχή».* Πρόκειται για πρόδηλο ετεροχρονισμό καθώς όταν απεστάλη η εν λόγω πρόσκληση, η Επιτροπή Διαγωνισμού ήταν σε θέση να γνωρίζει μόνο την μέση τεκμαρτή έκπτωση του οικονομικού φορέα, η οποία όντας 47,87%, δηλαδή δέκα (10) μονάδες μεγαλύτερη από τον μέσο όρο όλων των προσφορών των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων, η Επιτροπή Διαγωνισμού ήταν υποχρεωμένη να καλέσει τον οικονομικό φορέα σε

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

αιτιολόγηση της προσφοράς του. Σε εκείνη τη φάση της διαδικασίας όμως η Επιτροπή Διαγωνισμού δεν μπορούσε να γνωρίζει τίποτα παραπάνω για την οικονομική προσφορά του οικονομικού φορέα ώστε να ζητήσει με την πρόσκλησή της περαιτέρω λεπτομέρειες για την προσφορά του, όπως αυτός ισχυρίζεται στην προδικαστική προσφυγή του, χαρακτηρίζοντας την «...γενική και αόριστη...».». Επί των απόψεων για τον λόγο αυτό, η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της αναφέρει ότι, όπως εκθέτει στην προσφυγή της, η πρόσκληση που απευθύνεται στον οικονομικό φορέα, προκειμένου να αιτιολογήσει την προσφορά του, πρέπει να είναι διατυπωμένη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να καθίσταται απόλυτα σαφές στον καλούμενο φορέα το περιεχόμενο της αιτιολόγησης που οφείλει να υποβάλει και πως, δεν αποκλείεται πάντως, εφόσον η πρόσκληση που απευθύνθηκε αρχικά στον οικονομικό φορέα δεν ήταν αρκούντως σαφής, να κληθεί αυτός εκ νέου, μετά και από εκτίμηση των απαντήσεων που δόθηκαν στο μεταξύ, με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής, να αιτιολογήσει τα σημεία της προσφοράς του που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες, αφού κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης πρέπει να αναπτύσσεται πραγματικός «κατ' αντιπαράθεση» διάλογος μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του μετέχοντος στη διαδικασία οικονομικού φορέα, ώστε να δίνεται στον τελευταίο η δυνατότητα να αποδείξει ότι η προσφορά του είναι σοβαρή, να αποτρέπονται αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας αρχής και να διασφαλίζεται ο υγιής ανταγωνισμός ανάμεσα στις επιχειρήσεις και ότι, ακόμη και στην περίπτωση που ήθελε κριθεί ότι η αναθέτουσα αρχή δεν είχε, κατά τους ισχυρισμούς της, τη δυνατότητα να απευθύνει εξ αρχής στην προσφεύγουσα ειδική και ορισμένη πρόσκληση, πράγμα το οποίο ρητώς αρνείται, η αναθέτουσα αρχή δεν εξηγεί για ποιο λόγο, όταν προέβη στην αξιολόγηση της αιτιολόγησης της προσφοράς της προσφεύγουσας και διαπίστωσε τις κατά την άποψή της πλημμέλειες, δεν απηύθυνε νέα πρόσκληση σε αυτήν, προκειμένου να της παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις αλλά, αντ' αυτού, προέβη απευθείας στον αποκλεισμό της.

12. Επειδή, με τον δεύτερο λόγο της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 88 παρ. 3 του Ν. 4412/2016, η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

πληροφορίες σε συνεννόηση με τον προσφέροντα και, μόνο σε περίπτωση που τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, μπορεί να απορρίψει την προσφορά και πως έχει κριθεί (βλ. ΣΤΕ 199/2021, σκ. 10) ότι, δεν αποκλείεται, εφόσον η πρόσκληση που απευθύνθηκε αρχικά στον οικονομικό φορέα δεν ήταν αρκούντως σαφής, να κληθεί αυτός εκ νέου - μετά και από εκτίμηση των απαντήσεων που δόθηκαν στο μεταξύ - με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής, να αιτιολογήσει τα σημεία της προσφοράς του που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες. Συναφώς, ισχυρίζεται ότι στην προκειμένη περίπτωση, κανένας απολύτως διάλογος δεν αναπτύχθηκε μεταξύ εκείνης και της αναθέτουσας αρχής, καθώς αναφέρει ότι ουδέποτε κλήθηκε από την αναθέτουσα αρχή να παράσχει οποιαδήποτε διευκρίνιση επί των στοιχείων της αιτιολόγησης της προσφοράς της, τα οποία προξενούσαν ερωτηματικά στην αναθέτουσα αρχή, άρα, υποστηρίζει ότι κατά τον τρόπο αυτό, όχι μόνο δεν διασφαλίστηκε αλλά και δεν πραγματοποιήθηκε καθόλου πραγματικός «κατ' αντιπαράθεση» διάλογος κατά τη διάρκεια της διαδικασίας εξετάσεως των προσφορών μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και της προσφεύγουσας (ελεγχόμενου οικονομικού φορέα), ώστε να της δοθεί η δυνατότητα να αποδείξει ότι η προσφορά της είναι σοβαρή και ότι η αιτιολόγηση της προσφοράς της απορρίφθηκε με συνοπτικές και αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας αρχής και δεν διασφαλίστηκε ο υγιής ανταγωνισμός ανάμεσα στους οικονομικούς φορείς που υπέβαλαν προσφορές στον επίδικο διαγωνισμό. Συνεπώς, και για τον λόγο αυτό υποστηρίζει ότι η προσβαλλομένη δεν είναι νόμιμη και πρέπει να ακυρωθεί. Επί του λόγου αυτού η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της αναφέρει *«Σχετικά με τον λόγο Β.2, ο οικονομικός φορέας τονίζει, όχι μόνο στην εν λόγω παράγραφο της προσφυγής του, αλλά σχεδόν σε όλες, ότι : «...δεν πραγματοποιήθηκε καθόλου πραγματικός «κατ' αντιπαράθεση» διάλογος....», παρερμηνεύοντας, κατά την γνώμη της Επιτροπής Διαγωνισμού, τον όρο «σε συνεννόηση» της παρ. 3, άρθρο 88 του Ν.4412/2016. Ο όρος αυτός μπορεί σε άλλους τομείς των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων να σημαίνει διάλογος και συζήτηση, εν προκειμένω η Επιτροπή Διαγωνισμού θεωρεί ότι πρόκειται για κατανόηση των απόψεων μεταξύ δύο μερών. Στην συγκεκριμένη περίπτωση λοιπόν, η αιτιολόγηση*

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

προσφοράς του οικονομικού φορέα ήταν σαφέστατη ως προς το περιεχόμενό της, χωρίς κανένα δυσνόητο σημείο.». Με το δε υπόμνημά της, η προσφεύγουσα επί των ως άνω απόψεων αναφέρει ότι, ως προς τον όρο «σε συνεννόηση» του άρθρου 88 παρ. 3 του Ν. 4412/2016, ο συγκεκριμένος όρος έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία και ως εκ τούτου υποστηρίζει ότι σε καμία παρερμηνεία του όρου αυτού δεν υπέπεσε.

13. Επειδή, με τον τρίτο λόγο της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η αιτιολογία της προσβαλλομένης απόφασης βάσει της οποίας απορρίφθηκε η προσφορά της, η οποία συνίσταται στη σχετική εισήγηση της Επιτροπής Διαγωνισμού, την οποία και υιοθέτησε άκριτα η προσβαλλομένη, δεν είναι νόμιμη διότι, ως προς τον υπολογισμό του έμμεσου κόστους, έχει κριθεί ότι η υπ' αριθ. 9/2017 (υπ' αριθ. ΔΝΣβ'/οικ.29145/Φ.ΕΓΚΥΚΛ./25-4-2017) εγκύκλιος του κ. Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δεν θεσπίζει υποχρεωτικό κανόνα δικαίου για την σύνταξη των προσφορών, οι δε διαγωνιζόμενοι μπορούν να υπολογίσουν με διαφορετικό τρόπο τα οικεία μεγέθη, ενόψει των εκάστοτε ιδιαιτεροτήτων και συνθηκών, υπολογισμός που τελεί, σε κάθε περίπτωση, υπό την κρίση της αναθέτουσας αρχής κατά την αξιολόγηση της οικονομικής προσφοράς, επομένως αναφέρει ότι η προαναφερθείσα Εγκύκλιος δεν θεσπίζει υποχρεωτικό κανόνα δικαίου για τη σύνταξη των προσφορών, οι δε διαγωνιζόμενοι μπορούν να υπολογίσουν με διαφορετικό τρόπο τα οικεία μεγέθη, ενόψει των ιδιαιτεροτήτων και συνθηκών κάθε έργου και πως αντίθετη ερμηνεία θα ερχόταν σε αντίθεση με την υποχρέωση των διαγωνιζομένων να εξηγήσουν την προσφερόμενη τιμή σε σχέση με τις πραγματικές συνθήκες (τοπικές, χρονικές, τεχνικές κλπ) και τις ιδιαιτερότητες του υπό ανάθεση έργου επί τη βάσει επίκαιρων σχετικών στοιχείων, προκειμένου να είναι δυνατή η εκτίμηση της σοβαρότητας και της φερεγγυότητας των τεχνικών προσφορών, εν τέλει δε και της επάρκειας των προσφερόμενων τιμών για την εκτέλεση της σύμβασης. Επιπλέον, παραθέτει απόσπασμα της εν λόγω Εγκυκλίου και υποστηρίζει ότι στην προκειμένη περίπτωση, η προσφεύγουσα δεν ακολούθησε την ως άνω εγκύκλιο κατά την αιτιολόγηση της προσφοράς της, αφού ουδεμία υποχρέωση είχαμε προς τούτο, δεδομένου ότι η εν λόγω εγκύκλιος δεν αναφέρεται στα ρητά αναφερόμενα (στο άρθρο 7 της

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

διακήρυξης του διαγωνισμού) νομοθετήματα και κείμενα που εφαρμόζονται στον επίδικο διαγωνισμό και ότι εξ αυτού του λόγου, καμία αναφορά ή παραπομπή στη συγκεκριμένη εγκύκλιο δεν γίνεται στην αιτιολόγηση της προσφοράς της εταιρίας της, άρα η αιτιολογία της Επιτροπής Διαγωνισμού ότι ο υπολογισμός του εμμέσου κόστους εκ μέρους της είναι εσφαλμένος, επειδή δεν συμμορφώνεται με την ανωτέρω εγκύκλιο, δεν είναι νόμιμη και η προσβαλλομένη απόφαση θα πρέπει (και εξ αυτού του λόγου) να ακυρωθεί. Αναφορικά δε με τις προσφορές των προμηθευτών της υποστηρίζει ότι οι αναφερόμενες στο πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού προσφορές των προμηθευτών της (...,..., ... και) δεν φέρουν υπογραφές, πλην όμως η εν λόγω έλλειψη, η οποία υποστηρίζει ότι έλαβε χώρα λόγω προφανούς παραδρομής στην προσπάθειά της να ανταποκριθεί εντός της προθεσμίας που της είχε τάξει η αναθέτουσα αρχή σχετικά με την υποβολή αιτιολόγησης της προσφοράς της, είναι προφανές ότι θα μπορούσε να έχει θεραπευθεί, αν η αναθέτουσα αρχή είχε τηρήσει την ανωτέρω υποχρέωσή της για την ανάπτυξη ουσιαστικού κατ' αντιπαράθεση διαλόγου μεταξύ τους, οπότε, λογικά, θα της είχε υποδείξει την έλλειψη αυτή, την οποία ισχυρίζεται ότι θα συμπλήρωνε. Αναφορικά με την εκπλήρωση των απορρεουσών από το άρθρο 18 παρ. 2 του Ν. 4412/2016 υποχρεώσεων, ισχυρίζεται ότι η εκ μέρους της τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, θεωρείται δεδομένη και μόνο από το γεγονός της ανεπιφύλακτης συμμετοχής της στο διαγωνισμό και της αποδοχής του συνόλου των όρων της διακήρυξης, μεταξύ των οποίων και του άρθρου 26.3, σύμφωνα με το οποίο *«Οι προσφέροντες, με την υποβολή της προσφοράς τους, αποδέχονται ανεπιφύλακτα τους όρους της παρούσας Διακήρυξης»* και πως, εάν η αναθέτουσα αρχή είχε τηρήσει την υποχρέωσή της για την ανάπτυξη ουσιαστικού κατ' αντιπαράθεση διαλόγου μεταξύ τους, θα της είχε υποδείξει την έλλειψη αυτή (εάν πρόκειται περί έλλειψης, πράγμα που δεν δέχεται), την οποία θα συμπλήρωνε. Ως προς τις εργασίες καθαρισμού κοιτών ποταμών και καθαρισμού πρηνών μικρών ρεμάτων, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι προς αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς υπέβαλε, μεταξύ των άλλων,

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

και προσφορά της εταιρίας, η οποία ανήκει στον ίδιο Όμιλο με την προσφεύγουσα (όπως ρητά αναφέρεται και στο πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού), και η οποία εκτελεί η ίδια ανάλογα έργα για λογαριασμό της Π.Ε. ... της Περιφέρειας ..., η οποία διενεργεί τον επίδικο διαγωνισμό. Τέτοια έργα είναι περαιωμένα κατά την τελευταία 2ετία: 1. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΓΩΝ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΜΕΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ... (προϋπολογισμού: 2.223.708,00€ με ΦΠΑ 24%), 2. ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ, ΑΡΣΗ ΠΡΟΣΧΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΛΑΒΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΤΑΜΩΝ ..., ... ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΩΝ ΑΥΤΩΝ (προϋπολογισμού: 980.000,00€ με ΦΠΑ 24%), 3. ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ, ΑΡΣΗ ΠΡΟΣΧΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΛΑΒΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΤΑΜΟΥ ... ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΩΝ ΑΥΤΟΥ (προϋπολογισμού: 1.050.000,00€ με ΦΠΑ 24%) και έργα εν εξελίξει: 4. ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ, ΑΡΣΗ ΠΡΟΣΧΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΒΛΑΒΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΤΑΜΟΥ ... ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΩΝ ΑΥΤΟΥ ...ΤΗΣ ΓΕΦΥΡΑΣ ... (προϋπολογισμού: 6.200.000,00€ με ΦΠΑ 24%), 5. ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΡΓΩΝ ΡΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΗΜΩΝ,... & ... (προϋπολογισμού: 2.000.000,00€ με ΦΠΑ 24%) και 6. ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΡΓΩΝ ΡΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ... ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2020 ΚΑΙ 2021 (προϋπολογισμού: 800.000,00€ με ΦΠΑ 24%), αναφέρει δε πως είναι γνωστό στην αναθέτουσα αρχή εξ ίδιας αντιλήψεώς της, ότι η εν λόγω εταιρία τελεί υπό ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες κατά την εκτέλεση εργασιών στην ευρύτερη περιοχή του έργου, όπου είναι ήδη εγκατεστημένη και έχει εξασφαλισμένα τα μέσα (ανθρώπινο δυναμικό, μηχανήματα και εξοπλισμό εν γένει) για την εκτέλεσή του, τα οποία μπορεί να διαθέσει προς εκτέλεσή του με μικρό κόστος (από άποψη ανάγκης μεταφοράς του, συνεργειών κλπ.) και πως σε κάθε περίπτωση, εάν η αναθέτουσα αρχή είχε τηρήσει την υποχρέωσή της για την ανάπτυξη ουσιαστικού κατ' αντιπαράθεση διαλόγου μεταξύ τους, θα της είχε υποδείξει την έλλειψη αυτή (εάν πρόκειται περί έλλειψης, πράγμα που δεν δεχόμαστε), την οποία θα συμπλήρωνε. Αναφορικά δε με την εργασία σκυρόδεσης, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι όπως προκύπτει από την αιτιολόγηση της προσφοράς της, η προσφορά της εταιρίας «...» έχει υπολογισθεί στα άρθρα με α/α 21 και 22 και συγκεκριμένα έχουν ληφθεί υπόψη αντίστοιχα τα ποσά των 26.800,00 ευρώ, το οποίο

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

αναλύεται σύμφωνα με τη προσφορά σε 67,00 ευρώ X 400 m³, και των 28.000,00 ευρώ το οποίο αναλύεται σύμφωνα με την προσφορά σε 70,00 ευρώ X 400,00 m³. Επί του ως άνω λόγου, η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της αναφέρει «3) Σχετικά με τον λόγο Β.3α, ο οικονομικός φορέας αναφέρει στην προσφυγή του : «...η αιτιολογία της Επιτροπής Διαγωνισμού ότι ο υπολογισμός του έμμεσου κόστους εκ μέρους της εταιρίας μας είναι εσφαλμένος, επειδή δεν συμμορφώνεται με την ανωτέρω εγκύκλιο, δεν είναι νόμιμη...». Προφανώς και η χρήση της σχετικής εγκυκλίου υπ' αρ. 9/2017 του κ. Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δεν είναι υποχρεωτική. Όμως η εν λόγω εγκύκλιος αποτελεί έναν βάσιμο, ορθό και ισχυρό γνώμονα για τον υπολογισμό του έμμεσου κόστους του έργου, έχει εκδοθεί από τον πλέον επίσημο φορέα της εκτελεστικής εξουσίας του Κράτους σχετικά με τα δημόσια έργα και ο σκοπός έκδοσής της ήταν ακριβώς αυτός, δηλαδή το να προσδιορίσει έναν αντικειμενικό αλλά και συγχρόνως πολύ αναλυτικό τρόπο υπολογισμού του έμμεσου κόστους των έργων. 4) Σχετικά με τον λόγο Β.3β, για τις ανυπόγραφες προσφορές, ο οικονομικός φορέας στην προσφυγή του αναφέρει ότι : «...δεν υπάρχουν υπογραφές. Πλην όμως η εν λόγω έλλειψη, η οποία έλαβε χώρα λόγω προφανούς παραδρομής στην προσπάθειά μας να ανταποκριθούμε εντός της προθεσμίας που μας είχε τάξει η Αναθέτουσα Αρχή...». Θα ήταν θεμιτό να δεχθεί η Επιτροπή Διαγωνισμού μία, ή το πολύ δύο προσφορές ότι είναι ανυπόγραφες εκ παραδρομής, αλλά στην προκειμένη περίπτωση πρόκειται για τέσσερις (4) στις επτά (7) που είναι ανυπόγραφες, δηλαδή η απόλυτη πλειοψηφία των προσφορών. Αυτό σύμφωνα με την Επιτροπή Διαγωνισμού, αποδεικνύει ότι δεν πρόκειται για εκ παραδρομής γεγονός και επιπλέον η προθεσμία των είκοσι (20) ημερών που δόθηκε στον οικονομικό φορέα ήταν η μέγιστη δυνατή από τον νόμο, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί με τον ορθό τρόπο. 5) Σχετικά με τον λόγο Β.3γ, ο οικονομικός φορέας αναφέρει ότι : «Η εκ μέρους της εταιρίας μας τήρηση των υποχρεώσεών της που απορρέουν από τις διατάξεις (...) θεωρείται δεδομένη και μόνο από το γεγονός της ανεπιφύλακτης συμμετοχής της στο διαγωνισμό και της αποδοχής του συνόλου των όρων της διακήρυξης...». Από την στιγμή που υποχρεωτικά απαιτείται αιτιολόγηση της προσφοράς από τον οικονομικό φορέα, λόγω υπέρβασης του ορίου των δέκα (10) μονάδων από τον μέσο όρων όλων των προσφορών, η παρ.2 του άρθρου 88 του Ν.4412/2016 δίδει

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

τις κατευθύνσεις και αποσαφηνίζει ξεκάθαρα τα δεδομένα και τα στοιχεία που πρέπει να περιέχει η αιτιολόγηση της προσφοράς του οικονομικού φορέα. Εάν όλα αυτά θεωρούντο εξ αρχής δεδομένα από την Επιτροπή Διαγωνισμού, τότε δεν θα υπήρχε και λόγος να απαιτηθεί η αιτιολόγηση προσφοράς. 6) Σχετικά με τον λόγο Β.3δ, ο οικονομικός φορέας παραθέτει έναν κατάλογο έργων που εκτέλεσε ή εκτελεί η ίδιου Ομίλου του εταιρία ονόματι «...» για λογαριασμό της Π.Ε. ... της Περιφέρειας ... και αναφέρει ότι : «Είναι, συνεπώς, γνωστό στην Αναθέτουσα Αρχή, εξ ιδίας αντιλήψεώς της, ότι η εν λόγω εταιρία τελεί υπό ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες κατά την εκτέλεση εργασιών στην ευρύτερη περιοχή του έργου.....» . Τα έργα του εν λόγω καταλόγου αποτελούν αντικείμενο διαφορετικών διαγωνισμών που έλαβαν χώρα σε παρελθόντα χρόνο, υπό διαφορετικές συνθήκες, δηλαδή σε άλλες δημοπρασίες, στις οποίες δόθηκαν διαφορετικές εκπτώσεις και δεν θα είχαν απαίτηση για αιτιολόγηση εκείνων των οικονομικών προσφορών. Από την στιγμή που στον εν λόγω διαγωνισμό προέκυψε η απαίτηση αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς, ο οικονομικός φορέας έπρεπε να υποβάλει για τις εν λόγω εργασίες κάποια προσφορά κάποιου προμηθευτή – συνεργάτη του, όπως έκανε για τις υπόλοιπες εργασίες του έργου. Από την στιγμή που η προσφορά που υπέβαλε ήταν μιας εταιρίας του ίδιου Ομίλου του, δηλαδή σαν να λαμβάνει προσφορά από τον ίδιο τον εαυτό του, ακριβώς για αυτό το λόγο έπρεπε να δηλώσει τα δεδομένα (μηχανήματα έργου κ.λπ.) της «...». Σε διαφορετική περίπτωση δεν έχει νόημα η ίδια η προσφορά του προμηθευτή – συνεργάτη για τις εργασίες αυτές. 7) Σχετικά με τον λόγο Β.3ε, ο οικονομικός φορέας ισχυρίζεται ότι : «...η προσφορά της εταιρίας «...» έχει υπολογισθεί στα άρθρα με α/α 21 και 22...». Στην αιτιολόγηση προσφοράς του, ο οικονομικός φορέας στα άρθρα με α/α 21 και 22, έχει υπολογίσει μεν τα ποσά των 26.800 ευρώ (= 67 X 400) και 28.000 ευρώ (= 70 X 400) αντίστοιχα, γράφοντας στην διπλανή στήλη «Ως συνημμένη προσφορά Π. Αποστόλου», τα οποία όμως αφορούν την προμήθεια του έτοιμου σκυροδέματος ποιότητας C12/15 και C16/20 μόνο ως υλικό, αλλά δεν έχει συνυπολογίσει το κόστος για την αντλία σκυροδέματος, δηλαδή για την υλοποίηση της σκυροδέτησης, όπως ξεκάθαρα αναγράφεται στην ενυπόγραφη προσφορά της εταιρείας και χρεώνεται χωριστά με 4ευρώ/μ3. Τέλος να υπογραμμιστεί ότι, επί το ευμενέστερο για την ελεγχόμενη προσφορά, δεν θεωρήθηκε από την Επιτροπή Διαγωνισμού

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

απαραίτητη η χρήση αντλίας για τα 300 μ³ σκυροδέματος ποιότητας C10/12 που ενδεχόμενη χρήση της θα αύξανε περαιτέρω το κόστος.». Επί των απόψεων που αφορούν στον λόγο αυτό της προσφυγής, η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της επαναλαμβάνει ως προς τα αναφερόμενα στο σημείο 3 (σελ. 2 και 3) των απόψεων ότι η υπ' αριθ. 9/2017 (υπ' αριθ. ΔΝΣβ'οικ.29145/Φ.ΕΓΚΥΚΛ./25-4-2017) εγκύκλιος του κ. Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών δεν θεσπίζει υποχρεωτικό κανόνα δικαίου για τη σύνταξη των προσφορών, οι δε διαγωνιζόμενοι μπορούν να υπολογίσουν με διαφορετικό τρόπο τα οικεία μεγέθη, ενόψει των εκάστοτε ιδιαιτεροτήτων και συνθηκών, υπολογισμός που τελεί, σε κάθε περίπτωση, υπό την κρίση της αναθέτουσας αρχής κατά την αξιολόγηση της οικονομικής προσφοράς (πρβλ. Ε.Α. ΣτΕ 83/2017, 208/2020 σκ. 20, ΔΕφ Πατρών 9/2022, ΔΕφΑθηνών 252/2020 σκ. 17 κλπ), ως προς τα αναφερόμενα στα σημεία 4, 5, 6 και 7 (σελ. 3-4) των απόψεων της Επιτροπής Διαγωνισμού και κατ' επέκταση της αναθέτουσας αρχής, υποστηρίζει ότι κανένας απολύτως διάλογος δεν αναπτύχθηκε μεταξύ εκείνης και της αναθέτουσας αρχής, καθώς η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ουδέποτε κλήθηκε από την αναθέτουσα αρχή να παράσχει οποιαδήποτε διευκρίνιση επί των στοιχείων της αιτιολόγησης της προσφοράς της, τα οποία προξενούσαν ερωτηματικά στην αναθέτουσα αρχή. Ακόμη, με το υπόμνημά της, ειδικά ως προς τα αναφερόμενα στο σημείο 6 των απόψεων, ισχυρίζεται ότι είναι αυτονόητο ότι τα έργα που εκτέλεσε και εκτελεί η για λογαριασμό της Π.Ε. ... της Περιφέρειας ..., της ανατέθηκαν στο πλαίσιο άλλων διαγωνιστικών διαδικασιών, το οποίο όμως αναφέρει ότι δεν αναιρεί τη γνώση της αναθέτουσας αρχής περί του ότι η εν λόγω εταιρία διαθέτει τα απαραίτητα μέσα για την εκτέλεση του εν θέματι έργου, τα οποία μάλιστα μπορεί να διαθέσει με ελάχιστο κόστος δεδομένου ότι είναι ήδη εγκατεστημένη στην ευρύτερη περιοχή του έργου.

14. Επειδή, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (Ε.Α. ΣτΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ.

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕΛΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.). Ταυτόχρονα, επιβάλλεται να προσδιορίζονται επακριβώς σε αυτήν τα προς συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούμενα προσόντα και τα υποβλητέα, κατά την κατάθεση της προσφοράς δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (βλ. Πράξη VI Τμήματος ΕΛΣυν 70/2006). Σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως δε παγίως έχει κριθεί, η αρχή της ίσης μεταχείρισης και η υποχρέωση διαφάνειας απαγορεύουν στην αναθέτουσα αρχή να απορρίψει προσφορά στηριζόμενη σε λόγους οι οποίοι δεν προβλέπονται στην οικεία προκήρυξη (βλ., C-278/14, SC Enterprise Focused Solutions SRL ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 28, και απόφαση Medipac—Καζαντζίδης, C-6/05, EU:C:2007:337, σκέψη 54).

15. Επειδή, επί του πρώτου λόγου της υπό κρίση προσφυγής που αφορά στην πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής προς την προσφεύγουσα, σύμφωνα με το άρ. 4.1 «Ηλεκτρονική Αποσφράγιση/ Αξιολόγηση/ Έγκριση πρακτικού» της Διακήρυξης «...Ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, τεκμαίρονται οικονομικές προσφορές που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Στις παραπάνω περιπτώσεις, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, η οποία αποστέλλεται μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Αν οι εξηγήσεις δεν γίνουν αποδεκτές, η προσφορά απορρίπτεται, ωστόσο δεν καταπίπτει η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, οι οποίες υποβάλλονται, ομοίως, μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία», ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα αναλυτικά αναφερόμενα στα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016». Εν προκειμένω, στο υπ' αρ. πρωτ. οικ. 74997/2414/07.04.2022 έγγραφο με θέμα «Αιτιολόγηση οικονομικής προσφοράς της δημοπρασία του έργου με τίτλο: «ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΡΓΩΝ ΡΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΗΜΟΥ ... ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2021 ΚΑΙ 2022» με αρ. ΕΣΗΔΗΣ ...», που εστάλη στις 07.04.2022 μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ στην προσφεύγουσα, η αναθέτουσα αρχή αναφέρει «Σύμφωνα με την παρ. 1, του άρθρου 88, του Ν. 4412/16 όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 του Ν. 4872/21 και ισχύει από 01/06/2021 ορίζεται ότι, «Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής.», ενώ σύμφωνα με την παρ. 5α του ίδιου άρθρου «Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν.». Στον ανωτέρω διαγωνισμό ο μέσος όρος των προσφορών που υποβλήθηκαν

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

είναι 35,49% και συνεπώς οι προσφορές των δύο (2) πρώτων κατά σειρά μειοδοσίας οικονομικών φορέων χαρακτηρίζονται ως ασυνήθιστα χαμηλές και πρέπει να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους κατά τα ανωτέρω. Κατόπιν των ανωτέρω καλείστε όπως εντός είκοσι (20) ημερών από λήψης της παρούσης, να αιτιολογήσετε το κόστος που προτείνετε στην προσφορά σας σύμφωνα με το άρθρο 4.1 η) της διακήρυξης και το αρ. 88 του Ν.4412/2016 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα.». Επί του ως άνω εγγράφου, η προσφεύγουσα απάντησε με το από 27.04.2022 έγγραφό της που απέστειλε μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ την ίδια ως άνω ημερομηνία, στο οποίο ανέφερε ότι «Σε συνέχεια του υπ' αριθμ. 74997/2414/07-04-2022 εγγράφου σας και σύμφωνα με το άρθρο 88 του Ν.4412/2016 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα, παραθέτουμε πίνακα αιτιολόγησης της οικονομικής μας προσφοράς που υποβάλλαμε στις 01.04.2022 και στον οποίο παρουσιάζονται το συνολικό κόστος με ΓΕ & και ΟΕ , καθώς και το αντίστοιχο ποσό που προκύπτει από την σχετική οικονομική μας προσφορά. Η διαφορά μεταξύ των δύο ποσών απεικονίζει και το προσδοκώμενο κέρδος.». Όπως έχει δεχθεί το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), το οποίο κλήθηκε να ερμηνεύσει διατάξεις προϊσχυσασών οδηγιών (άρθρα 30 παρ. 4 της οδηγίας 93/37, 55 της οδηγίας 2004/18) αντίστοιχες προς τις διατάξεις του άρθρου 69 της οδηγίας 2014/24 και του άρθρου 88 του Ν. 4412/2016, όπως ίσχυαν, οι διατάξεις αυτές έχουν «επιτακτικό χαρακτήρα», επιβάλλουν δε στις αναθέτουσες αρχές να εξακριβώνουν τη σύνθεση των προσφορών που είναι ασυνήθιστα χαμηλές και τις υποχρεώνουν να ζητούν από τους διαγωνιζομένους, οι οποίοι υποβάλλουν τέτοιες προσφορές, να προσκομίζουν τα αναγκαία δικαιολογητικά στοιχεία, για να αποδείξουν ότι οι προσφορές τους είναι σοβαρές. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται να διασφαλίζεται πραγματικός «κατ' αντιπαράθεση» διάλογος, ο οποίος διεξάγεται σε κατάλληλο χρονικό σημείο, διαρκούσης της διαδικασίας εξέτασης των προσφορών, μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του μετέχοντος στη διαδικασία οικονομικού φορέα, ώστε να δίνεται στον τελευταίο η δυνατότητα να αποδείξει ότι η προσφορά του είναι σοβαρή, να αποτρέπονται αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας αρχής και να διασφαλίζεται ο υγιής ανταγωνισμός ανάμεσα στις επιχειρήσεις. Εξάλλου, προκειμένου να επιτευχθεί η απαραίτητη αποτελεσματικότητα των ως άνω διατάξεων, η

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

αναθέτουσα αρχή οφείλει να διατυπώνει με σαφήνεια το απευθυνόμενο στους διαγωνιζόμενους αίτημα, ώστε αυτοί να είναι σε θέση να αποδείξουν κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα των προσφορών τους. Όπως ειδικότερα έχει δεχθεί το ΔΕΕ, είναι σημαντικό να μπορεί κάθε υποψήφιος για τον οποίο υπάρχει υπόνοια ότι υπέβαλε προσφορά ασυνήθιστα χαμηλή να προβάλλει λυσιτελώς την άποψή του ως προς το σημείο αυτό και να έχει τη δυνατότητα να προσκομίσει κάθε είδους δικαιολογητικό σχετικά με τα διάφορα στοιχεία της προσφοράς του σε χρονικό σημείο επόμενο, κατ'ανάγκην, του ανοίγματος του συνόλου των φακέλων, στο οποίο να γνωρίζει όχι μόνο το κατώφλι της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς (εφόσον προβλέπεται τέτοιο στη συγκεκριμένη διαδικασία) και ότι σε σχέση με αυτό η προσφορά του είναι ασυνήθιστα χαμηλή, αλλά και τα συγκεκριμένα σημεία της προσφοράς που δημιούργησαν ερωτηματικά στην αναθέτουσα αρχή. Το ΔΕΕ έκρινε, επίσης, ότι κατά το χρόνο κατάθεσης της προσφοράς, ακόμη και στην περίπτωση που η διακήρυξη επιβάλλει στο διαγωνιζόμενο την εκ των προτέρων δικαιολόγηση μέρους της «τιμής βάσης» του διαγωνισμού, η οποία αναφέρεται στην προκήρυξη, ο υποψήφιος δεν γνωρίζει τα συγκεκριμένα σημεία της προσφοράς του που θα θεωρηθούν ύποπτα ως ασυνήθιστα και, ως εκ τούτου, σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας δεν είναι σε θέση να παράσχει λυσιτελείς και πλήρεις εξηγήσεις προς στήριξη των διαφόρων στοιχείων που αποτελούν την προσφορά του (βλ. ΔΕΕ απόφαση της 27.11.2001 επί των υποθέσεων C-285/1999 και 286/1999, Impresa Lombardini SpA - Impresa Generale di Costruzioni και ANAS - Ente nazionale per le strade, Società Italiana per Condotte d'Acqua SpA (C-285/99) Impresa Ing. Mantovani SpA και ANAS - Ente nazionale per le strade, Ditta Paolo Bregoli (C-286/99), σκ. 53, 55, 57-59, και της 29.3.2012, C-599/10, SAG ELV Slovensko as, FELA Management AG, ASCOM (Schweiz) AG, Asseco Central Europe as, TESLA Stropokov as, Autostrade per l'Italia SpA, EFKON AG, Stalexport Autostrady SA κατά Úrad pre verejné obstarávanie, σκ. 28-32, βλ. επίσης ΣτΕ 2181/2004 επτ. σκ. 17, ΕΑ ΣτΕ 197/2015, 643/2004 σκ. 22). Περαιτέρω, σε μια διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, στην οποία οι οικονομικοί φορείς προσφέρουν επί μέρους ποσοστά έκπτωσης για κάθε ομάδα τιμών ομοειδών εργασιών του τιμολογίου και του προϋπολογισμού, τα στοιχεία της προσφοράς που είναι ικανά να προκαλέσουν ερωτηματικά στην αναθέτουσα

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

αρχή είναι προεχόντως τα εν λόγω επί μέρους ποσοστά. Επομένως, στη γραπτή πρόσκληση που η αναθέτουσα αρχή απευθύνει σε διαγωνιζόμενο οικονομικό φορέα, προκειμένου να είναι σύμφωνη προς τις προαναφερθείσες απαιτήσεις, πρέπει να περιέχεται σαφής καθορισμός των συγκεκριμένων επί μέρους ποσοστών, ανά ομάδα εργασιών, που της προκαλούν αμφιβολίες. Στο πλαίσιο αυτό, δεν αποκλείεται η ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, εφόσον θεωρεί ότι χρήζει διευκρίνισης το σύνολο της οικονομικής προσφοράς, να υποβάλει αντίστοιχο αίτημα στον οικονομικό φορέα, υπό την προϋπόθεση ότι και στην περίπτωση αυτή θα του απευθύνει σαφή και αδιαμφισβήτητη πρόσκληση να αιτιολογήσει, ένα προς ένα, το σύνολο των επί μέρους ποσοστών έκπτωσης που προσέφερε για κάθε ομάδα ομοειδών εργασιών. Η αναθέτουσα αρχή, πάντως, δεν είναι υποχρεωμένη να καθορίσει με την πρόσκληση και το όριο της έκπτωσης που η ίδια θεωρεί εύλογο, δεδομένου ότι η εκτίμησή της για την αξία της σύμβασης εμπεριέχεται στον προϋπολογισμό της υπηρεσίας, ο οποίος περιλαμβάνει κατά νόμο κάθε σχετική δαπάνη, καθώς και τα γενικά έξοδα και όφελος της εργοληπτικής επιχείρησης, απόκειται δε περαιτέρω στους οικονομικούς φορείς να καθορίσουν, σύμφωνα με τις αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού, το ύψος των προσφορών τους σε σχέση με ως άνω προϋπολογισμό. Τα ανωτέρω ισχύουν και για την αιτιολόγηση των κονδυλίων που περιλαμβάνονται στα γενικά έξοδα της εργοληπτικής επιχείρησης, ως προς τα οποία η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προσδιορίσει επακριβώς με την πρόσκληση προς τον οικονομικό φορέα αυτά που θεωρεί αμφίβολα και χρήζοντα αιτιολόγησης ή να τον καλέσει, κατά τρόπο ρητό και ανενδοίαστο, να τα αιτιολογήσει στο σύνολό τους, έχοντας και στην τελευταία περίπτωση την υποχρέωση να προσδιορίσει πλήρως κατά το είδος τους όλα τα επί μέρους κονδύλια γενικών εξόδων, στα οποία πρέπει να αναφερθεί ο οικονομικός φορέας με την αιτιολόγηση που θα υποβάλει (πρβλ. ΕΑ ΣΤΕ 178/2020, σκ. 9). Εφόσον η πρόσκληση είναι διατυπωμένη με τον τρόπο αυτό, καθίσταται απολύτως σαφές στον καλούμενο φορέα το περιεχόμενο της αιτιολόγησης που οφείλει να υποβάλει είτε για συγκεκριμένα σημεία είτε για το σύνολο της προσφοράς του (πρβλ. ΣΤΕ 2181/2004 επτ.). Δεν αποκλείεται πάντως, εφόσον η πρόσκληση που απευθύνθηκε αρχικά στους οικονομικούς φορείς δεν ήταν αρκούντως σαφής, να κληθούν αυτοί εκ νέου - μετά και από εκτίμηση των απαντήσεων που

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

δόθηκαν στο μεταξύ - με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής να αιτιολογήσουν τα σημεία των προσφορών τους που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες (πρβλ. ΣΤΕ 199/2021, σκ. 10). Όπως βασίμως η προσφεύγουσα υποστηρίζει, η ως άνω παρατεθείσα πρόσκληση προς αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της από την αναθέτουσα αρχή, ήτοι *«Κατόπιν των ανωτέρω καλείστε όπως εντός είκοσι (20) ημερών από λήψης της παρούσης, να αιτιολογήσετε το κόστος που προτείνετε στην προσφορά σας σύμφωνα με το άρθρο 4.1 η) της διακήρυξης και το αρ. 88 του Ν.4412/2016 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα.»*, ουδόλως χαρακτηρίζεται ως σαφής και ακριβής, προσδιορίζοντας επακριβώς ποια κονδύλια θεωρεί ότι χρήζουν αιτιολόγησης ή αναφέροντας ρητώς ότι ζητεί την αιτιολόγηση του συνόλου της προσφοράς της. Συναφώς, ουδόλως προκύπτει ότι ακολούθησε κοινοποίηση νέας κλήσης προς παροχή αιτιολόγησης, ειδικότερη και σαφέστερη, ως προς τα κονδύλια που εξακολουθούσαν να της προκαλούν αμφιβολίες, ο δε ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι *«Σε εκείνη τη φάση της διαδικασίας όμως η Επιτροπή Διαγωνισμού δεν μπορούσε να γνωρίζει τίποτα παραπάνω για την οικονομική προσφορά του οικονομικού φορέα ώστε να ζητήσει με την πρόσκλησή της περεταίρω λεπτομέρειες για την προσφορά του»* απορρίπτεται ως αβάσιμος, δοθέντος ότι η κλήση προς διευκρινίσεις της υποβληθείσας οικονομικής προσφοράς σκοπό έχει την απόδειξη της, κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή, τη σοβαρότητα αυτής, επομένως, σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή έκρινε ότι η προσφορά της προσφεύγουσας εξακολουθούσε να της προκαλεί αμφιβολίες, όφειλε να της αποστείλει εκ νέου κλήση και όχι να προχωρήσει σε απόρριψη αυτής. Επομένως, ο πρώτος λόγος της υπό κρίση προσφυγής γίνεται δεκτός ως βάσιμος, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής.

16. Επειδή, επί του δεύτερου λόγου της υπό κρίση προσφυγής, όπως εκτέθηκε στην αμέσως ανωτέρω σκέψη, εφόσον η πρόσκληση που απευθύνθηκε αρχικά στους οικονομικούς φορείς δεν ήταν αρκούντως σαφής, να κληθούν αυτοί εκ νέου - μετά και από εκτίμηση των απαντήσεων που δόθηκαν στο μεταξύ - με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής να αιτιολογήσουν τα σημεία των προσφορών τους που εξακολουθούν

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

να της προκαλούν αμφιβολίες (πρβλ. ΣΤΕ 199/2021, σκ. 10), δοθέντος ότι, σύμφωνα και με το άρ. 88, παρ. 3, εδ. α' του Ν. 4412/2016 «3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα.». Δηλαδή, από τη γραμματική ερμηνεία της σχετικής διάταξης προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή δεν απορρίπτει άνευ ετέρου τινός προσφορά οικονομικού φορέα για την οποία η χορηγηθείσα από αυτόν αιτιολόγηση δεν επαρκεί, αλλά προβαίνει σε συνεννόηση με αυτόν, προκειμένου να διευκρινιστούν όσα τυχόν στοιχεία της προσφοράς του εξακολουθούν να της δημιουργούν αμφιβολίες, και να δοθεί η δυνατότητα στον διαγωνιζόμενο να αποδείξει με τρόπο λυσιτελή ότι η προσφορά του είναι σοβαρή. Εντούτοις, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από το φάκελο της υπόθεσης και ως ειδικότερα προεκτέθηκε στην αμέσως προηγούμενη σκέψη, ουδόλως προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή προέβη σε συνεννόηση, άλλως σε παραγωγικό διάλογο με την προσφεύγουσα, προκειμένου η δεύτερη να αιτιολογήσει ποια στοιχεία εξακολουθούσαν να βρίσκονται υπό αμφισβήτηση από την πρώτη. Απορρίπτεται δε ως αβάσιμος ο ισχυρισμός της αναθέτουσας αρχής ότι «...ο οικονομικός φορέας τονίζει, όχι μόνο στην εν λόγω παράγραφο της προσφυγής του, αλλά σχεδόν σε όλες, ότι : «...δεν πραγματοποιήθηκε καθόλου πραγματικός «κατ' αντιπαράθεση» διάλογος....», παρερμηνεύοντας, κατά την γνώμη της Επιτροπής Διαγωνισμού, τον όρο «σε συνεννόηση» της παρ. 3, άρθρο 88 του Ν.4412/2016. Ο όρος αυτός μπορεί σε άλλους τομείς των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων να σημαίνει διάλογος και συζήτηση, εν προκειμένω η Επιτροπή Διαγωνισμού θεωρεί ότι πρόκειται για κατανόηση των απόψεων μεταξύ δύο μερών.», καθώς το ΔΕΕ, μεταξύ άλλων, όπως εκτέθηκε στην αμέσως προηγούμενη σκέψη, έχει κρίνει ότι «η ύπαρξη πραγματικού διαλόγου, λαμβάνοντας χώρα σε ένα λυσιτελές χρονικό σημείο της διαδικασίας εξετάσεως των προσφορών, μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του υποψηφίου συνιστά θεμελιώδη απαίτηση της οδηγίας προκειμένου να αποτραπούν αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας αρχής και να διασφαλιστεί ο υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων» (βλ. ΔΕΕ απόφαση της 27.11.2001 επί των υποθέσεων C-285/1999 και 286/1999, Impresa Lombardini SpA - Impresa Generale di Costruzioni και ANAS - Ente nazionale per le strade, Società Italiana per Condotte d'Acqua SpA (C-285/99) Impresa Ing. Mantovani SpA και ANAS - Ente nazionale per le strade,

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

Ditta Paolo Bregoli (C-286/99), σκ. 57). Συνεπώς, και ο δεύτερος λόγος της υπό κρίση προσφυγής γίνεται δεκτός ως βάσιμος, απορριπτομένων των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής.

17. Επειδή, επί του πρώτου ισχυρισμού του τρίτου λόγου της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής, η υπ' αρ. 9/25.04.2017 (ΑΔΑ 6Η6Κ465ΦΘΞ-3Υ5) Εγκύκλιος του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με θέμα «Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το άρθρο 53 παρ. 7 περ. θ' (Γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος) του Ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» δεν είναι υποχρεωτική και δεσμευτική για την αιτιολόγηση των προσφορών των υποψηφίων που εμφανίζονται κατ' αρχήν ως ασυνήθιστα χαμηλές. Οι προσφέροντες δύνανται να αποκλίνουν με δική τους ανάλυση της οικονομικής προσφοράς τους, πλην όμως, ο μη υποχρεωτικός για αυτούς χαρακτήρας του συστήματος της ως άνω εγκυκλίου, ουδόλως αναιρεί ότι, αν μη τι άλλο η υιοθέτηση του, συνιστά όλως παραδεκτό μέσο αιτιολόγησης οικονομικής προσφοράς (βλ. και ΑΕΠΠ 274/2021, σκ. 3), λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν προσδιορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο ο τρόπος δικαιολόγησης της προσφοράς, αλλά έγκειται στην ευχέρεια του προσφέροντος. Εντούτοις, στην περίπτωση κατά την οποία, όπως στην προκειμένη, δεν υιοθετήθηκε για την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς από την προσφεύγουσα η ως άνω εγκύκλιος, ουδόλως δεσμεύεται από αυτήν, ήτοι ουδόλως όφειλε να υπολογίσει τις προσφερόμενες τιμές της με βάση τα εκεί ειδικότερα οριζόμενα. Εν προκειμένω, σύμφωνα με το πρακτικό που η προσβαλλομένη ενέκρινε, η προσφορά της προσφεύγουσας κρίθηκε ως μη επαρκώς αιτιολογημένη, μεταξύ άλλων, γιατί «α) υπολογίζει το έμμεσο κόστος του έργου σε 5,1% (όπως αναγράφεται στο Κοστολόγιο Δημοπρασίας ως ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ: 30.000 ευρώ, δηλαδή κέρδος για τον οικονομικό φορέα 12,9%) από τα Γενικά Έξοδα του 18%, χωρίς καμία απολύτως αιτιολόγηση, σε αντίθεση με την εγκύκλιο 9/2017 του Υπουργείου Υποδομών & Μεταφορών, όπου το έμμεσο κόστος υπολογίζεται σε 15,5% (δηλαδή κέρδος 2,5% στο σύνολο του 18%). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα αναιτιολόγητα την εμφάνιση τελικού συνολικού κέρδους της τάξης των 56 χιλιάδων ευρώ, ενώ αυτό θα μηδενιζόταν με την ορθή εφαρμογή της υπουργικής εγκυκλίου.» Η δε

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της ορθά υποστηρίζει ότι η ως άνω Εγκύκλιος δεν είναι υποχρεωτική και ότι *«αποτελεί έναν βάσιμο, ορθό και ισχυρό γνώμονα για τον υπολογισμό του έμμεσου κόστους του έργου»*, εντούτοις, εφόσον κατά την αιτιολόγησή της η προσφεύγουσα δεν χρησιμοποίησε αυτήν, έσφαλε απορρίπτοντας την προσφορά της, βασιζόμενη στα οριζόμενα στη σχετική Εγκύκλιο. Δηλαδή, όπως βασίμως η προσφεύγουσα υποστηρίζει, ουδόλως για την αιτιολόγηση της προσφοράς της επικαλέστηκε και εφάρμοσε την ως άνω Εγκύκλιο, συνεπώς, μη νομίμως η αναθέτουσα αρχή θεώρησε ως μη επαρκώς αιτιολογημένη την προσφορά της για το λόγο ότι δεν υπάρχει αντιστοιχία με αυτήν (ενν. την υπ' αρ. 9/2017 Εγκύκλιο), ειδικότερα δε ως προς το υπολογισθέν και δηλωθέν έμμεσο κόστος του έργου. Συνεπώς, γίνεται δεκτός ως βάσιμος ο πρώτος ισχυρισμός του τρίτου λόγου της υπό κρίση προδικαστικής προσφυγής. Επί του δεύτερου ισχυρισμού της προσφεύγουσας ότι οι υποβληθείσες προσφορές των προμηθευτών της, ... και ... δεν φέρουν υπογραφές, σύμφωνα με το πρακτικό που η προσβαλλομένη ενέκρινε, η προσφορά της προσφεύγουσας κρίθηκε ως μη επαρκώς αιτιολογημένη, μεταξύ άλλων, γιατί *«β) τέσσερις από τις προσφορές προμηθευτών και υπεργολάβων που προσκομίστηκαν, είναι ανυπόγραφες και ειδικότερα: για την προμήθεια αδρανών (από την ...), για την προμήθεια των προκατασκευασμένων συρματοκιβωτίων (από τον ...), για την κατασκευή-πλήρωση των συρματοκιβωτίων (σαρζανέτ) και των ξυλοτύπων (από την ...), για την προμήθεια τσιμεντοσωλήνων (από την ...). Οι ανωτέρω προσφορές δεν δύναται να ληφθούν υπόψη ως ισχύουσες και οι αντίστοιχες τιμές τους δεν δύναται να ληφθούν υπόψη ως βάσιμες στον αναλυτικό πίνακα υπολογισμού του άμεσου κόστους του έργου της αιτιολόγησης προσφοράς.»*. Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα στις 27.04.2022, σε απάντηση της κλήσης περί αιτιολόγησης της οικονομικής της προσφοράς, προσκόμισε και το αρχείο με τίτλο «ΣΥΝΗΜΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ.pdf», όπου περιλαμβάνεται το από 26.04.2022 έγγραφο της ... με θέμα «Προσφορά Προμήθειας Αδρανών Υλικών» προς την προσφεύγουσα (σελ. 3/8), το με ίδια ημερομηνία έγγραφο της ... με τίτλο «ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΥΡΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΑ ΔΙΠΛΗΣ ΠΛΕΞΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΑ ΑΠΟ ΕΞΑΓΩΝΙΚΟ ΒΡΟΓΧΟ 8X10 εκ. ΜΕ ΣΥΡΜΑ ΠΛΕΞΗΣ 2,70mm ΚΑΙ ΣΥΡΜΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ 3,40mm ΓΑΛΒΑΝΙΣΜΕΝΟ ΕΝ ΘΕΡΜΟ ΒΑΡΕΩΣ ΤΥΠΟΥ (Zn99,9%)» (σελ. 4/8), το με ίδια ημερομηνία

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

έγγραφο της με τίτλο «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ» (σελ. 5/8) και το υπ' αρ. πρωτ. 9821/26.04.2022 έγγραφο με θέμα «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ» της, στα οποία δεν έχει τεθεί υπογραφή. Ο ισχυρισμός αυτός γίνεται δεκτός ως βάσιμος δοθέντος ότι, αφενός ουδόλως προβλέπεται στο νόμο ή τη Διακήρυξη ο τύπος των υποβληθεισών προσφορών που διαμορφώνουν την οικονομική προσφορά του συμμετέχοντος, αφετέρου, σύμφωνα τόσο με το άρ. 4.1 σημ. η της Διακήρυξης, όσο και με το άρ. 88 του Ν. 4412/2016, οι παρεχόμενες επεξηγήσεις του οικονομικού φορέα ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Εξ ετέρου, στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή επιθυμούσε περαιτέρω διευκρίνιση ως προς τις, κατά τα άνω, υποβληθείσες προσφορές της προσφεύγουσας με την αιτιολόγηση της προσφοράς της, είχε τη δυνατότητα να ζητήσει διευκρινίσεις επ' αυτών, όπως βασίμως η προσφεύγουσα υποστηρίζει με το υπόμνημά της. Επομένως, ο συγκεκριμένος ισχυρισμός γίνεται δεκτός ως βάσιμος. Ως προς τον τρίτο ισχυρισμό που αφορά στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρ. 18 παρ. 2 του Ν. 4412/2016, το άρθρο αυτό ορίζει ότι «2. Κατά την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α'. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους.». Σύμφωνα με το εγκριθέν από την προσβαλλόμενη πρακτικό, η προσφορά της προσφεύγουσας κρίθηκε ως μη επαρκώς αιτιολογημένη, μεταξύ άλλων, γιατί «γ) ο οικονομικός φορέας δεν έχει προσκομίσει κανένα στοιχείο αλλά ούτε καν αναφέρει εάν συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την παρ.2 του αρ. 18 του Ν.4412/2016. Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 88 και 89 του Ν.

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

4412/2016 όπως ισχύουν, οι ζητούμενες εξηγήσεις από τον οικονομικό φορέα αφορούν και την αιτιολόγηση ειδικά της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89. Περαιτέρω, για την απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις ανωτέρω υποχρεώσεις, σύμφωνα με το άρθρο 89 παρ. 2 του Ν. 4412/2016, ο οικονομικός φορέας πρέπει να προσκομίσει τα παρακάτω: i) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και ii) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους. Οπότε σύμφωνα με την παρ.3 του αρ. 88 του Ν.4412/2016 η προσφορά του οικονομικού φορέα, η οποία είναι ασυνήθιστα χαμηλή, πρέπει να απορριφθεί.». Σύμφωνα με το αρ. 88 «Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) - Εξουσιοδοτική διάταξη» του Ν. 4412/2016 «2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παράγραφος 1 μπορεί να αφορούν ιδίως:... δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89...», στο δε αρ. 89 του ίδιου ως άνω νόμου ορίζεται ότι «...2. Για την απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περίπτωση δ΄ της παρ. 2 του άρθρου 88, ο προσφέρων προσκομίζει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, τα παρακάτω: α) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και β) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους.». Δοθέντος ότι, όπως κρίθηκε στις προεκτεθείσες σκέψεις της παρούσας, η πρόσκληση προς αιτιολόγηση της προσφοράς της προσφεύγουσας ουδόλως ήταν ειδική και ορισμένη, προσδιορίζοντας επακριβώς ποια κονδύλια-στοιχεία της προσφοράς της η αναθέτουσα αρχή επιθυμούσε να της διευκρινίσει, ουδόλως δε επανήλθε με νέα κλήση όπου να αναφέρονται ειδικώς η Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ) και τα δικαιολογητικά από τα οποία να προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους. Συνεπώς, ο τρίτος ισχυρισμός γίνεται δεκτός ως βάσιμος, δοθέντος ότι η αναθέτουσα αρχή εδύνατο να επανέλθει, εφόσον εξακολουθούσε να διατηρεί αμφιβολίες ως προς σημεία της υποβληθείσας προσφοράς, μετά και από εκτίμηση των υποβληθεισών απαντήσεων που δόθηκαν στο μεταξύ, με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση να αιτιολογήσει

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

αυτά (πρβλ. ΣΤΕ 199/2021, σκ. 10) και όχι να προβεί σε άνευ ετέρου απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας ως μη επαρκώς αιτιολογηθείσας. Επί του τέταρτου ισχυρισμού της προσφεύγουσας που αφορούν στις εργασίες καθαρισμού κοιτών ποταμών και καθαρισμού πρानών μικρών ρεμάτων, σύμφωνα με το εγκριθέν από την προσβαλλόμενη πρακτικό, η προσφορά της κρίθηκε ως μη επαρκώς αιτιολογημένη, μεταξύ άλλων, γιατί «δ) για τις εργασίες i) Καθαρισμού κοιτών ποταμών και ii) Καθαρισμού πρानών μικρών ρεμάτων (οι οποίες σημειωτέον και οι δύο συνολικά αποτελούν άνω του 44% του φυσικού αντικειμένου του έργου), οι προσφορές από την εταιρεία «...» όχι μόνον είναι ασυνήθιστα χαμηλές αλλά δεν συνοδεύονται από κανένα στοιχείο τεκμηρίωσης σχετικά με τα μηχανήματα τα οποία θα χρησιμοποιήσει ο συγκεκριμένος υπεργολάβος, τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους, τις μέγιστες δυνατές αποδόσεις ή ακόμη εναλλακτικά την κοστολόγηση αν αυτή τεκμηριώνεται βάσει των σχετικών εγκεκριμένων Αναλύσεων (ΑΤΗΕ κ.λπ.). Κι επειδή ο συγκεκριμένος υπεργολάβος ανήκει στον ίδιο όμιλο εταιρειών του οικονομικού φορέα, στη περίπτωση μή ύπαρξης ιδιόκτητων μηχανημάτων του υπεργολάβου (ή του οικονομικού φορέα ουσιαστικά) αν δηλαδή ο «υπεργολάβος» θα υπεκμισθώσει πλέον μηχανήματα τρίτων, πάλι απουσιάζει η σχετική προσφορά αυτών που θα πραγματοποιήσουν τις εργασίες, συνεπώς και η συγκεκριμένη προσφορά θεωρείται ως μή βάσιμη.». Η προσφεύγουσα με την αιτιολόγηση της προσφοράς της προσκόμισε, μεταξύ άλλων, το από 26.04.2022 έγγραφο της ... με τίτλο «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ» για την «Ομάδα Α Χωματουργικά, Αντιμετώπιση υδάτων, Αντιστηρίξεις, Έργα προστασίας κοίτης και πρानών, Λοιπές προστατευτικές κατασκευές, Εργασίες πρασίνου και περιβαλλοντικών αποκαταστάσεων», όπως ειδικότερα στο αρχείο με τίτλο «ΣΥΝΗΜΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ.pdf» παρατίθεται (σελ. 1, 2/8). Συναφώς, με την προσφυγή της αναφέρει ότι η εν λόγω εταιρία ανήκει στον ίδιο όμιλο με εκείνη, τούτο δε αναφέρεται και στο ως άνω πρακτικό, και επικαλείται ανάλογα έργα που περαιώθηκαν από την για λογαριασμό της Π.Ε. ... της Περιφέρειας ..., η οποία διενεργεί τον επίδικο διαγωνισμό, για τα οποία εντούτοις δεν προσκομίζει σχετικά έγγραφα, ούτε δε αποδεικνύει τον ισχυρισμό της περί μικρού κόστους εκτέλεσης των σχετικών εργασιών στην ευρύτερη περιοχή του έργου όπου είναι ήδη εγκατεστημένη. Ωστόσο, η προσφορά της δεν

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

απορρίπτεται άνευ ετέρου ως ασυνήθιστα χαμηλή για τον λόγο αυτό, δοθέντος ότι, κατά τα προεκτεθέντα, ουδόλως έλαβε χώρα πραγματικός κατ' αντιπαράθεση διάλογος διεξαγόμενος σε εύθετο χρόνο κατά τη διαδικασία εξέτασης των προσφορών, μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και της προσφεύγουσας, προκειμένου να δοθεί στην τελευταία η δυνατότητα να αποδείξει ότι η προσφορά της είναι σοβαρή, στο πλαίσιο της διασφάλισης του υγιούς ανταγωνισμού (βλ. ΔΕΕ απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2001 επί των υποθέσεων C-285/99 και C-286/99 Lombardini και Mantovani σκ. 57 και της 29ης Μαρτίου 2012 SAG ELV Slovensko a.s., κλπ. C-599/10 σκ. 29). Επομένως, και ο ισχυρισμός αυτός γίνεται δεκτός ως βάσιμος. Επί του πέμπτου ισχυρισμού που αφορά στην εργασία σκυρόδεσης, σύμφωνα με το εγκριθέν από την προσβαλλόμενη πρακτικό, η προσφορά της προσφεύγουσας κρίθηκε ως μη επαρκώς αιτιολογημένη, μεταξύ άλλων, γιατί «ε) η εργασία της σκυροδέτησης από την προσφορά της εταιρείας «...» δεν λαμβάνεται καν υπόψη στον αναλυτικό πίνακα υπολογισμού του άμεσου κόστους του έργου στα άρθρα με α/α 21 και 22, γεγονός που απομειώνει ακόμη περισσότερο το τελικό συνολικό κέρδος.». Η προσφεύγουσα στον πίνακα αιτιολόγησης της προσφοράς της για τα άρθρα με α/α 21 και 22 αναφέρει «21 Για κατασκευές από σκυρόδεμα κατηγορίας C16/20 ΥΔΡ 6327 9.10.04 m3 400,00 82,00 32.800,00 400,00 67,00 26.800,00 Ως συνημμένη προσφορά ...» και «22 Για κατασκευές από σκυρόδεμα κατηγορίας C20/25 ΥΔΡ 6329 9.10.05 m3 400,00 88,00 35.200,00 400,00 70,00 28.000,00 Ως συνημμένη προσφορά ...», αντίστοιχα. Στην υποβληθείσα προσφορά από την ... (βλ. αρχείο με τίτλο «ΣΥΝΗΜΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ.pdf», σελ. 6/8), αναφέρεται ως τιμή για το σκυρόδεμα C16/20 «67,00 eu/m3» και για το σκυρόδεμα C20/25 «70,00 eu/m3», αντίστοιχα. Στο άρ. 9.10 του Περιγραφικού Τιμολογίου Εργασιών του επίμαχου έργου «Παραγωγή, μεταφορά, διάστρωση, συμπύκνωση και συντήρηση σκυροδέματος» αναφέρεται ότι «...Στην τιμή περιλαμβάνονται: α. Η προμήθεια, η μεταφορά από οποιαδήποτε απόσταση στη θέση του έργου, του σκυροδέματος, εφόσον πρόκειται για εργοστασιακό σκυρόδεμα, ή η προμήθεια, φορτοεκφόρτωση όλων των απαιτούμενων υλικών (αδρανών, τσιμέντων, νερού) για την παρασκευή του σκυροδέματος, εφόσον το σκυρόδεμα παρασκευάζεται στο εργοτάξιο (εργοταξιακό σκυρόδεμα), οι σταλίες των αυτοκινήτων μεταφοράς

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

αδρανών υλικών και σκυροδέματος, η παρασκευή το μίγματος και η μεταφορά του σκυροδέματος στην θέση διάστρωσης. ... Τιμή ανά κυβικό μέτρο (m³) κατασκευασθέντος στοιχείου από σκυρόδεμα, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες από την μελέτη διαστάσεις...». Εν προκειμένω, ναι μεν για το άρθρο 21, το ποσό των 26.800,00 € προκύπτει από το ποσό της προσφοράς πολλαπλασιαζόμενο με την ποσότητα, ήτοι 67,00 ευρώ x 400, αντίστοιχα δε, για το άρθρο 22, το ποσό των 28.000,00€ προκύπτει από το ποσό της προσφοράς πολλαπλασιαζόμενο με την ποσότητα, ήτοι 70,00 ευρώ x 400, ωστόσο, όπως βασίμως η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει με τις απόψεις της, στην προσφορά της ... τα ως άνω ποσά αφορούν μόνο τα υλικά μπετόν, έχει δε κοστολογηθεί ρητά και διακριτώς το κόστος για «ΑΝΤΛΙΕΣ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΟΣ» που, σύμφωνα με την υποβληθείσα προσφορά της ως άνω εταιρίας, ανέρχεται σε «ΑΝΤΛΙΑ 23 m 150,00 ευ για κάθε στήσιμο έως τα 20 m³. Άνω των 20m³ 4,00 ευ/m³» (βλ. αρχείο με τίτλο «ΣΥΝΗΜΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ.pdf», σελ. 6/8). Δηλαδή, δεν έχει υπολογιστεί το κόστος της αντλίας σκυροδέματος για την υλοποίηση της σκυροδέτησης, όπως τούτο διακριτώς αναφέρεται στην προσφορά της ... προς την προσφεύγουσα. Δοθέντος ότι το δηλωθέν ποσό για τα άρθρα 21 και 22 ταυτίζονται πλήρως μόνο με τα υλικά, όπως αυτά αναγράφονται στην προσφορά της ..., προκύπτει ότι ουδόλως περιλαμβάνουν και τα ποσά που αφορούν στην αντλία σκυροδέματος για την υλοποίηση της σκυροδέτησης, σύμφωνα και με τα οριζόμενα στο προεκτεθέν άρθρο του Περιγραφικού Τιμολογίου. Εν προκειμένω, ουδόλως η προσφεύγουσα θα εδύνατο όπως διευκρινίσει τις σχετικές δοθείσες τιμές, καθότι τούτο θα συνιστούσε σε μη νόμιμη εκ των υστέρων τροποποίηση της οικονομικής προσφοράς της καθώς, κατά τα ως άνω, δεν έχει υπολογίσει σε αυτές το κόστος των αντλιών σκυροδέματος που ρητά η εταιρία ... κοστολογεί διακριτά από το κόστος του υλικού μπετόν. Επομένως, ο ισχυρισμός αυτός απορρίπτεται, γενομένων δεκτών των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής, ήτοι η προσφορά της προσφεύγουσας ορθά απορρίφθηκε δυνάμει της προσβαλλομένης.

18. Επειδή η εισήγηση γίνεται δεκτή.

Αριθμός απόφασης : 1150/2022

19. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί και το κατατεθέν παράβολο να καταπέσει.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή.

Ορίζει την κατάπτωση του κατατεθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στις 26.07.2022 και εκδόθηκε στις 02.08.2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΖΕΡΒΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΤΣΑΡΟΥ